

MICHAEL COOK

Hogyan fogjunk kalózt?

(RÁDIÓJÁTÉK)

Szereplők:

JOHN HODGSON (mint gyerek és mint felnőtt)

HODGSON ÉDESANYJA

SIR HARRY MAINWARING

JOHNSTON, első tiszt

SIR RICHARD WHITBOURNE

EASTON KAPITÁNY, kalóz

KERESKEDŐ

STEVENS

Különböző hangok

JOB TRELAWNEY

HANG: *(Prológus)* „Küzdelem, hajók elsüllyesztése, felgyújtása és kifosztása. Háborús időkben ezeket a tetteket lovagi címekkel és kitüntetésekkel jutalmazták az uralkodók. De egyszer csak szövetségre lépnek vagy házasságot kötnek, és a megvesztegetésekből vagy összeesküvésekből származó politikai páfordulás a becsületes tengerészeket koldusbotra juttatja, a hazafiakat és a hősoket kalózkodásra és gyilkolásra kényszeríti, mert ők más életformát nem ismernek, ahhoz pedig túlságosan büszkék, hogy sánta verebek módjára kolduljanak a nagyurak roskadozó asztalainál.”

HANG: *A tengerzúgás elhalkul, majd megszűnik.*

JOHN: Így kezdődik az a könyv, amelynek szerzője az angol nemesből lett kalóz, Sir Harry Mainwaring kapitány, aki az ezerhatszáz éves elején hajózott Új-Fundland vizeire, és amelynek a címe: „Hogyan fogjunk kalózt?”

ZENE: *Régi, kemény tengerészdal, váltakozó hangerővel*

BEMONDÓ: Az Ifjúsági Rádió bemutatja (a kanadai) Michael Cook „Hogyan fogjunk kalózt?” című rádiójátékát.

ZENE: *Az utolsó taktusok alatt*

* Michael Cook (1933–1994) kanadai drámaíró. Londonban született, majd Új-Fundlandban telepedt le. Hagyományos dramaturgiát követő darabjaiban a család, a generációk, a vidék problematikáját ábrázolja. Éveken át az ontarioi Stratford Festival munkatársa volt.

- JOHN: Én ismertem Sir Harryt. A könyve állandó beszédtema lett „a nagyurak roska-
dozó asztalainál”, és ennek, valamint egy bizonyos tengeri csatának köszönhe-
tően a kapitány, aki maga is hírhedt kalóz volt, királyi kegyelemben részesült,
és az lett belőle, ami a szíve mélyén mindig volt: vidéki angol gentleman.
Ó, majd’ elfelejtettem, a nevem Hodgson – John Hodgson. Mainwaring szolgá-
latába kényszerültem, és én vettem papírra a könyvét a diktálása alapján,
amíg a hajóján voltam... a Devoni Koboldon. Ma már olyan távolinak tűnik...
1618-ban kezdődött az egész. Bristolban éltem édesanyámmal. Tizenhat éves
voltam akkor... és félig árva. Négy évvel azelőtt közölték velünk, hogy apám,
aki hajóskapitány volt, odaveszett a tengeren... rejtélyes körülmények között.
Azon a tavaszi reggelen korán ébredtem, felöltöztem anélkül, hogy reggeliz-
tem volna, lebotorkáltam a rakpartra, hogy megnézzem, milyen hajók kötöttek
ki a hajnali dagállal. (*Elgondolkodva*) Most, hogy így visszagondolok rá, azt
hiszem, élt bennem a remény, hogy egy napon apám vissza fog térni, mert
senki sem tudott kielégítő magyarázatot adni az eltűnésére.
Hazafelé menet a szomszédos házba mentem, és Guy papával – a kikötői hírek
szakértőjével – beszélgettem, amikor hallottam, hogy anyám engem hív...
Odamentem hozzá. (*Elhalkul a hangja*)
- ANYA: (*Fokozatosan erősödő hangon*) Á, itt vagy... na végre!
- JOHN: Ne haragudjon, anyám! Lementem a rakpartra megnézni a hajókat.
- ANYA: Sejtettem... és persze reggeli nélkül. Én itt várok, és tíz perce mást se csinálok,
csak kikiabálom a tüdőmet, mint valami őrszem.
(*Felnevet*) Na, de mindegy, nem számít, fő, hogy itt vagy. Torravile kereskedő
üzent a segédjével, hogy volna egy egy napi munkája számodra a levelei meg-
írására. Szeretné, ha egy órán belül ott lennél nála. De először láss hozzá a
reggelidhez, és hozz nekem egy kis szárított tőkehalat a kikötőből. Megérkez-
tek a halászhajók az Újvilágból.
- JOHN: Igen, tudom.
- ANYA: Azt mondják, rengeteg hal van és olcsó áron.
- JOHN: Nem csak hal van, édesanyám.
- ANYA: Hogy?
- JOHN: Guy papa azt mondja, hogy kalózok vannak a kikötőben.
- ANYA: Na, ne mondd, tényleg?
- JOHN: Tényleg. És azt is mondta, hogy az összes bristoli rendőr elpárolgott Bath-ba...
és addig ott is maradnak, amíg a kalózok el nem mennek.
- ANYA: (*Kuncog*) Ezen nem csodálkozom. Bristol meg a tenger manapság tele van
csirkefogókkal... azt hiszem, a törvényen kívül és belül egyaránt.
- JOHN: Állítólag Mainwaring van itt... Sir Harry Mainwaring.
De miért lesz egy lovagból kalóz?
- ANYA: Ugyan már, fiam, nem tudom én azt! Hogy miért akar valaki lopni meg rabolni
és közben másnak elválni a torkát, fel nem tudom fogni.

Ámbár, gondolom, némelyik hajóskapitánynak sérelmei voltak, mint a te apádnak, Isten nyugosztalja.

A spanyol háborúk után nyugdíjazták, de egy pennyt se kapott viszonzásul... csak egy tucatnyi sebhelyet, annak emlékére, hogy a hazáját szolgálta. Igen, és milyen jól szolgálta.

JOHN: *(Nyugtatólag)* Édesanyám.

ANYA: *(Magában beszél)* Mindannyian így járunk mostanában... gazdag meg szegény, úr meg paraszt egyaránt.

Senki sem tudja, mit hoz a holnap. Ó, furcsa idők járnak... nagy a nyugtalanság. *(Felocsúdik)* Jaj, már megint magamban beszélek. Egyfolytában csak ezt teszem, amióta szegény apád odaveszett. *(Felrázva magát)* Na, itt van egy kétcentes... ha befejezted az evést, menj a halamért! *(Elmenőben)* Aztán valami jót válasszál, mert különben a füledre tekerem, amikor visszajössz!

ZENE: *A „Bright Bridge” című dal*

HANG: *Kikötő: hangok, sirályok, satöbbi. A hangokba élénk emberi hangok morajlása keveredik bele.*

JOB: *(Távolból kiabálva)* Tőkehalat tessék! Szárított tőkehalat! Egyenesen a mesés új-fundlandi tengerekből. Tőkehalat tessék! Erre, erre!

(Most már közlel) Mit adhatok önnek, ifjú barátom?

JOHN: Legyen szíves... adjon egy kis halat az édesanyám részére!

JOB: *(Utánozva)* Legyen szíves, hm? Ez aztán a jó modor egy öreg tengerésszel szemben, fiatalember. Én mondom, ezzel jó üzletet csinál.

JOHN: Egyet kérnék szépen két pennyért.

JOB: *(Tréfálkozva)* No, lássuk csak... *(Beletúr a halak közé, és némi erőlködéssel kiemel egyet)* Mit szólna ehhez?

JOHN: Jesszusmária! De hisz ezek óriásiak! Sose láttam még ekkora halakat.

JOB: Azt mondja, hogy óriási? Á, ez semmi... semmi. *(Ugratva)* Látja odalenn azt a sok hajót? Nos, mind együtt hajóztunk ki a tengerre, és mind együtt maradtunk... és mindannyiunkat megállítottak a halak... egyszerűen nem tudtunk átmenni rajtuk, olyan sűrűn voltak.

JOHN: Akkor hogy' fogták ki őket?

JOB: Hogy' fogtuk ki... hát csak leeresztettünk egy vödört a hajóoldalon és felhúztuk őket. *(Elneveti magát)* Látom az arcán, hogy azt gondolja, csak füllentek... pedig így igaz. Sőt, én már akkora halakat is láttam, amilyenektől a lélegzete is elállna.

JOHN: Cápákat... apám mesélt nekem a cápákról.

JOB: Nem, fiatalember. Cápát már sokat láttam. Úgy bizony... és azt is láttam, hogy embereket kaptak be. De ezek nagyobbak voltak, mint akármelyik cápa, amit valaha is láttam... ezek a halak nagyobbak voltak, mint három ember egymás mellett... és háromszor olyan hosszúak.

- HANG: *Sürgés-forgás zaja hallatszik, amint emberek közlekednek.*
- JOB: Pszt! Vigyázzon, fiam! Valami készül. Tegyen úgy, mintha velem lenne! Jöjjön ide mellém... na, jöjjön... így ni.
- JOHN: Miért? Mi történt?
- JOB: Ne kérdezősködjön, csak maradjon csendben, és tegye azt, amit mondok! *(A látogatókhoz fordulva)* Szép napot kívánok, uram!
- MAINWARING: *(Közeledve)* Hát ez az is. És úgy látom, jól sikerült az utazás is. Te Trelawney vagy, ugye? Job Trelawney.
- JOB: Igen, uram... az vagyok. A Bristoli Királynő fedélzetmestere.
- MAINWARING: Á, igen. Azt hiszem, te adtál nekünk némi élelmet... néhány héttel ezelőtt.
- HANG: *A többiek – egy kicsit távolabb – nevetnek.*
- MAINWARING: Igazán nagylelkű vagy. *(A többiek ismét nevetnek)* Nem mindenki segíti ki manapság a magányos, lehangolt tengerészt. *(Újabb nevetés, aztán észreveszi Johnt)* Áhá... hát te, fiatalúr, neked mi dolgod itt?
- JOHN: *(Nem nagy örömmel)* Halat vásárolok, uram.
- MAINWARING: *(Élvezi a helyzetet)* Fúj! Az női munka. Hogy lehet az, hogy egy olyan jókötésű fiatalember, mint te, női munkát végez, mi?
- (Csend)*
- Na, gyere csak ide, válaszolj nekem! Mi a neved?
- JOHN: John, uram. John Hodgson.
- MAINWARING: Egész jól válaszoltál... Szerintem úgy 15 éves lehetsz.
- JOHN: Tizenhat, uram.
- MAINWARING: Olvasni tudsz?
- JOHN: Igen, uram.
- MAINWARING: Hm. Írni is tudsz?
- JOHN: Igen, uram. Néha leveleket írok a kereskedőknek...
- JOB: *(Halkan odasúgja)* Nyugi, fiam, csak lassan. Nem tudod, mibe keveredsz...
- MAINWARING: Mi volt ez, Trelawney?
- JOB: Semmi, uram, semmi. Csak a torkomat köszörültem. Egy ideje, uram, baj van a tüdőmmel a vízparti köd miatt.
- MAINWARING: Én ismerek egy gyógymódot köhögés ellen, Trelawney. Tapasztalatom szerint, ha ledugnak egy acélpengét a légsőbe, az nagyon hatásos. *(Csend)* Szóval, fiam, azt mondogd, hogy tudsz írni?
- JOHN: Igen, uram. Apám tanított meg.
- MAINWARING: Na és ki az apád?
- JOHN: *(Méltósággal)* Ralph Hodgson kapitány volt, uram. Lord Gilberttel hajózott el az Újvilágba a Fecske nevű hajón, ami az övé volt, uram. Talán hallott róla.

- MAINWARING: Lehet. Azt mondtad, fiam... volt.
(*Nem barátságtalanul*) Tudod, mi történt vele?
- JOHN: Nem egészen, uram. Amikor hazatért, elbocsátották a haditengerészettől, de Lord Vanghan nagyurammal ismét hajóra szállt, hogy visszamenjen és egy telepet alapítson. Olyan híreket kaptunk, hogy a hajó és az egész legénység oda-
veszett egy viharban.
- MAINWARING: Hallottam róla.
- JOHN: (*Hadarva*) Bármit is hallott, uram, biztos vagyok benne, hogy csak jó lehetett.
- MAINWARING: (*Elgondolkodva*) Igen. Jó tengerész volt. (*Csend*) Te pedig bátor és szerető fia vagy. Akarsz tengerre szállni?
- JOHN: Ó, én igen, uram, de az édesanyám...
- MAINWARING: Én úgy látom, szófogadó is vagy. Na, de én könnyíték a lelkedem meg az enyémen is. Hol él az édesanyád?
- JOHN: (*Meglepődve*) Egy kis kunyhóban, uram. Úgy hívják, hogy Avalon, és egy mér-
földnyire van a keletre menő országúttól.
- MAINWARING: Mr. Johnston!
- JOHNSTON: Igen, uram!
- MAINWARING: Hallotta a fiút. Vigye el ezt az erszényt az anyjának! Mondja meg neki, hogy a fia jól van, és egy év múlva hazajön gazdagon és kiváló tengerészként.
Mondja meg neki, hogy... Mainwaring hajóján van.
- JOHN: Mainwaring!
- MAINWARING: Akkor már hallottál rólam. Isaac! Francis! Vigyék fel a hajóra!
(*Dulakodás, John kiabál, a két férfi erőlködik és szitkozódik*)
- ISAAC: Na, nézd csak, még ugyancsak kapálózik a fiú.
- JOHN: Eresszenek el! Eresszenek el!
(*Isaac fájdalmasan felordít*)
- ISAAC: Á! Még harap is.
- FRANCIS: Te kis ördögfióka, nesze.
(*Erőteljes ütés, John felordít, aztán csend. Ziháló hangok*)
- MAINWARING: Igen, remek fickó. Jó családból származik. Én más történetet hallottam az apja haláláról... Jól van, na, hagyjátok! Finoman, te senkiházi, finoman. Vigyék a hajóra, és kötözzétek meg, de ne túl szorosan. Lélekben már velünk van, és az ilyen lelket nem törném össze, nem bizony, a világ minden kincséért sem. Óvatosan, ti gazemberek, óvatosan...
(*Elhalkul a hangja*)
- HANG: *Vitorláshajó a tengeren*
- JOHN: Nagyon dühös voltam, amikor magamhoz tértem. Fáj a fejem s kezem-lábam kisebesedett a kötélről, amivel megkötöztek. Mire végül szabadon engedtek, Bristol már csak apró folt volt a távolban, és mi nyugatnak tartottunk, egye-

nest az Újvilág felé. Bevallom, az izgatottságom hamar legyőzte dühömet. Úgy tűnt, hogy Sir Harry „örökbe akart fogadni” engem. Az írnoka lettem, mert beszámolót készített az útjairól és a hódításairól, amikor pedig nem ezzel foglalatzkodtam, akkor az első tiszt, Mr. Johnston mellett inaskodtam, akitől meg kellett tanulnom a tengerész mesterség minden fortélyát. Aggódtam édesanyám miatt, de némi vigaszt nyújtott az a gondolat, hogy az arannyal teli erszény, amelyet Sir Harry küldött neki, hosszú ideig jó megélhetést jelent számára. Hét napja voltunk tengeren, amikor...

- ŐRSZEM: Vitorla! Vitorla a jobboldalon!
- MAINWARING: Miféle hajó?
- ŐRSZEM: Teljes hosszában keresztvitorlás, uram. Most félfordulatot tesz.
- MAINWARING: Mindenki a fedélzetre!
- JOHNSTON: Kapaszkodj a széloldali korlátba, fiú, különben a hullámok lemosnak a fedélzetről.
- JOHN: Mit csinál, Sir Harry?
- MAINWARING: A keresztvitorla-fordító kötelekhez!
- HANG: *A háttérben követik a parancsokat*
- MÁSODTISZT: Lazítsátok meg a baloldali köteleket!
Húzzátok jobbra...
Lassan, óvatosan...
Állj!
- JOHNSTON: Tudod, John, amennyire csak lehet, a szél irányába kell állnunk, ezért egyensúlyozzuk ki a vitorlákat. A szélirányba tett néhány méter egy mérfölddel is felér egy menekülő hajó üldözésekor.
- JOHN: Most az is szélirányba fordul...
- JOHNSTON: Úgy van. A kapitányunk tudja, hogy mit kell csinálni.
- MAINWARING: Ágyúkat a széloldalon...
- HANG: *A másodtiszték megismétlik a parancsot a közép- és alsófedélzeten*
- JOHNSTON: Ettől egy kicsit helyrebillen a hajó egyensúlya, John. Jobban fekszi a vizet.
- MAINWARING: Mindenki a helyére! Ūrítsétek ki a fedélzetet! Oltsatok el minden tüzet!
- HANG: *Futó léptek zaja. Suttogó hangú parancsok. Mindenki teszi a dolgát.*
- MAINWARING: Meg tudja állapítani, hogy kik azok, Mr. Johnston?
- JOHNSTON: Nincs zászlójuk, uram. De, a szűzmáriáját, éppen most vonják fel! A koponya és a lábszárcsontok, uram! A mieink!
- MAINWARING: Mindegy. Ha nem fedik fel magukat, elfoglaljuk.
- JOHNSTON: Most kúszik fel a zászló, uram. A Vidám Jane. De hiszen... ez Easton hajója, uram!
- MAINWARING: Az ördögbe! (*Dühösen*) Ez most púp a hátunkra, Johnston.
- JOHNSTON: Az, uram.

- MAINWARING: És mérget vehet rá, hogy Franciaországba hajózik, egy vagyont érő rakományal.
- JOHNSTON: És az élete árán is meg fogja védeni, Sir Harry.
- MAINWARING: (*Fel-alá járkál a fedélzeten*) Nem szeretem őt. És ez az érzés kölcsönös. Amióta csak tüzet nyitott azokra a szegény ördögökre, akik nyitott csónakokban hajóztak a Conception-öböl közelében...
- JOHNSTON: Az emberek szeretnék egy kicsit megropogtatni, uram.
- MAINWARING: (*Még mindig járkálva*) Ha viszont Angliában vagy Franciaországban megneszelik, hogy egymásnak estünk, akkor talán még össze is fognak, hogy szétzúzzák a Testvéri Szövetségünket. Ettől aztán az élet még nehezebb lenne, mint most. (*Az öklével belecsap a tenyerébe*) Nem éri meg! Leállni! Csukjátok be az ágyúcsőréseket!
- (*A parancsokat megismétlik a fedélzetek között*)
Hát akkor, mulatunk egyet, és talán megtudunk egyet-mást. Jelezzenek a Vidám Jane-nek!
„Szívesen látunk vacsorára.” Mi baj van, John? Meglepődöttél.
- JOHN: Azt hittem, azt mondta, hogy...
- MAINWARING: (*Türelmetlenül*) Tudom, hogy mit mondtam. De ilyen időkben a zsványok nem engedhetik meg maguknak, hogy összezördüljenek. És én azt akarom, hogy minél többet tanuljál, John Hodgson, hogy valami olyasmit adjak neked, amit elmondhatsz édesanyádnak, ha majd hazamész. Easton egy öldöklő mészáros, özvegyek és gyerekek kifosztója. A saját anyja fogaiból is kitépné az aranytöméseket. De te csak legyél ott velük a vacsorán, fiam, és írd le mindent, amit hallasz.
- Egyszer még jól jöhet a bizonyíték, ha netán valaha visszatérnék Őfelsége szolgálatába. Még az is lehet, hogy megkérnek, én fogjam el; egy zsványra bízzák, hogy zsványt fogjon, mi?
- (*Felnevet*) Ez az! Ez az a cím, amit annyira kerestünk a könyvemhez, John fiam.
„Hogyan fogjunk kalózt?” Óriási. Óriási. Mr. Johnston!
- JOHNSTON: Igen, uram.
- MAINWARING: Küldje ide a komornyikomat!
- JOHNSTON: Értettem, uram.
- MAINWARING: És mondja meg neki, hogy szedje a lábát, különben belefőzetem a fülét a levesbe.
- JOHN: Easton a magaválasztotta szerepnek megfelelően nézett ki. Az egyik lába rövidebb volt, és hatalmas forradás húzódott a jobbszeme alatt, amitől eltorzult, ferde arca volt. Az öltözéke meglehetősen vegyes volt – egy foglyul ejtett spanyol admirális kabátja volt rajta meg egy selyemnadrág, amit valószínűleg egy berber kalóztól csent el, a derekát széles selyemöv fogta át, amelybe mindenféle fegyverek, pisztolyok meg török voltak bele dugdosva.

Sir Harry többször is felém kacsintgatva gondoskodott róla, hogy bőségesen el legyen látva borral, és a gazembernek hamarosan megeredt a nyelve. Mialatt ők beszélgettek a gyengén megvilágított, füstös kabinban, én meghúztam magam az egyik sarokban, és igyekeztem szilárdan tartani a kezemet, miközben imbolyogtunk, egyhelyben vesztegelve az Atlanti-óceán hosszan elnyúló, hömpölygő tengerárjában...

(Elúszik a hangja)

MAINWARING: Komornyik! Tölts még Madeirát Easton kapitánynak! Úgy. (Bort töltenek a pohárba)

Szóval, barátom, azt szeretnéd elhiteni velem, hogy Új-Fundland összes vagyonát kifosztottad.

EASTON: Úgy ám! Még a saját erődítményeimet is felgyújtottam Harbour Grace-ben, hogy senki se használhassa fel ellenem, ha úgy döntök, hogy visszamegyek oda. *(Felnevet)* Egyetlen élő ember sem maradt ott, aki ne rettegne az Easton névtől.

MAINWARING: A rettegés egy dolog. És más dolog a haszon...

EASTON: Haszon! Csak annyit kell tenned, hogy hadd legyenek békén hat hónapig. Dolgoznak, mint az állatok, építenek, természetnek, felhalmoznak, Angliából hozatják az értéktárgyakat. És akkor lecsapsz rájuk, és elszedsz tőlük mindent.

MAINWARING: Na és a nők meg a gyerekek? Velük mi történik?

EASTON: Ugyan már, ember! Lágyszívű vagy. Mindenesetre: én háromezer fontot kaptam azért, hogy bármely település, amelyet meglátogattam, egészen biztosan megszűnjön létezni, miután eljöttem onnan.

MAINWARING: És kik azok, akiknek annyira érdekükben áll az emberélet és a vagyon elpusztítása, hogy még külön fizetnek is azért, amit egyébként is megtennél?

EASTON: *(Nem érzi a kérdésben rejlő gúnyt)*

A kereskedők, barátom. A bristoli és a londoni kereskedők. Ezek a telepések veszélyt jelentenek számukra. Olyan vizeken halásznak, ahol rengeteg a hal, saját tároló helyiségeket meg szárítórudakat állítanak föl, aztán kereskednek egymás között meg az indiánokkal... veszélyeztetik a hazai halászfloktákat.

MAINWARING: *(Halkan)* Ezt mind írd le, fiú. *(Hangosan)* Hát egy pár telepes biztosan nem árthat. A vizek tele vannak hallal, a szigeten pedig nem sokan laknak, csupán néhány százan vannak elszórva...

EASTON: Ugyan már, Mainwaring. Te értelmes ember vagy. Tudod jól, hogy mi történik, amikor egy település növekedni kezd. Húsz év múlva az egész part tele lenne városokkal, az emberek csapatostól jönnének Európából — van elég baj odaát, Isten a tudója —, hogy kihasználják az ott élőket. Azt a parancsot kaptam, hogy porig égessek mindent. És én meg is tettem. *(Felnevet)* Egyébként is kiraboltam volna őket, úgyhogy mit számít az a kis tűz, ami besegített nekik.

- MAINWARING: Hát faszénbe vésted a névjegyed, Easton. És hogyan tovább? Most szabadságra mész?
- EASTON: Az ördögbe a szabadsággal! Visszavonulok, Mainwaring, érted, visszavonulok. Gazdag vagyok. Vár rám Franciaország: meleg napsütés, szőlő a hegyoldalon, a régi legénység vigyáz rám, és egy sereg francia lány ugrál majd körbe...
- MAINWARING: (*Higgadtan*) A vagyonodat, gondolom, nem hordod magaddal?
- EASTON: Már hogyan. (*Csend. Ravaszul*) Ahá, te gazfickó. Azt hiszed, hogy részeg vagyok, mi? Hogy az agyam összezavarodott? Hát akkor tévedsz. A hajón csak puskapor, felszerelés meg töltény van, de az elegendő ahhoz, hogy bárkit elszüllyesszek, aki vissza akar tartani attól, hogy Franciaországba jussak. A vagyonom, Sir Harry, vár engem, a legmegbízhatóbb embereimmel halászhajókon előre küldtem. A bűzlő halrakomány alatt arany és ezüst lapul. (*Felnevet*) De mielőtt eljöttem, volt még egy rajtaütésem... még egyet (*a beszédje kezd felgyorsulni*) magam mögött kellett hagyni...
- MAINWARING: És ez a rajtaütés sikeres volt, Easton? Tölts még bort! Úgy. De ez ostoba kérdés, hiszen minden rajtaütésed sikeres.
- EASTON: (*Most lelassul a beszédje*) Őt hajó és 100 ágyúlöveg Cuypers Cove-ból. Ezer font arany egy flamand bárkából Harbour Grace közelében... a legénység derekasan küzdött, így aztán hagytuk, hogy partra ússzanak a hóviharban... ez lehűtötte a harci kedvüket... (*Felnevet*)
- MAINWARING: (*Halkan*) Ezt mind írd le szóról-szóra, fiú...
(*Hangosan*) Én ettől többet szereztem, Easton, ez kisfiúknak való zsákmány.
- EASTON: Micsoda, ha? (*Dühösen*) Micsoda? Tizenöt halászhajó három nap alatt, hatezer font, tizenhét portugál bárka... hiszen annyi hajóm és ágyúm van, hogy magát St. John's-t is be tudnám venni. De már nincs több helyem a kincsnek. És nincs több emberem, akivel a zsákmányt elküldhetném. (*Sóhajjt*) Úgyhogy St. John's-t magára hagytuk. A tied lehet, Mainwaring.
- MAINWARING: Nyugodt lehetsz, hogy az enyém lesz. Szóval mit csináltál az arannyal meg az ezüstrrel, meg a hadi felszereléssel?
- EASTON: Szeretnéd tudni, ugye? Te, akinek díszes nyakfodra van, bíborvörös térdszalagod meg finom udvari modorod... Nem igazán erre az életmódra születél, igaz, Mainwaring?
Túlságosan finom vagy, mint...
- MAINWARING: (*Visszafojtja a haragját*) Komornyik. Tölts a kapitány poharába.
- EASTON: (*Álmosan és részegen*) Spanyol arany, angol ezüst, elásva a hegyoldalban. Milliomos vagyok, milliomos.
- MAINWARING: *Megpróbál tényeket kicsikarni belőle*
Mi értelme annak, hogy hegyoldalba ászod el a pénzt, Easton? Jön egy földcsuszamlás, egy szélvihar, eltelik néhány év, és többé sose találod meg azt a helyet. Ha megjelölöd egy fával, egy villámcsapás lerombolja a jeledet. Megöli azokat, akik elásták a kincsedet, emelsz egy kőhalmot, de egy földrengés meg-

semmisíti, egy földcsuszamlás eltünteti. A természet gyorsabban változik, mint az emberi értelem, megcsúfolja a térképeidet meg a terveidet, a mohóságodat és az öldökléseidet...

EASTON: Hogy? Mit mondasz? Ezek várnak rám? Nem vagyok én olyan bolond. A jó öreg Easton mészáros nem olyan bolond. De van, amit nem találtam meg. Tizenkét halott ember. *(Felmordul, elszunnyad)* Senki sem fogja megtalálni. Ki keresne aranyat egy lakatlan szigeten? *(Horkol)*

(Hirtelen magához tér) Pokolba veletek, gazemberek! Pokolba veletek! Élve el nem fogjátok Eastont. Nesze... *(kardot ránt)* ez a tied.

HANG: *Hangos jankiáltás*

MAINWARING: *(Dühösen)* Te részeg bolond! Megsebesítetted a komornyikomat. A Devoni Kobold fedélzetén vagy, és istenemre mondom, hogy felnyársallak, ha vissza nem dugod a kardod a hüvelyébe. Az eszed meg a lelkiismereted örültként vágat a Madeira-gőzös pokolban. *(Kiabálva)* Mr. Johnston!

HANG: *Ajtónyitás*

JOHNSTON: Igen, uram.

MAINWARING: *(Megvetően)* Vigyék vissza Easton kapitányt a hajójára! Bánjanak vele óvatosan! Azt képzeli, hogy a pokolban van. Egy kicsit még korai, de semmi kétség afelől, hogy nem is olyan sokára odakerül. Vigyék a szemem elől!

HANG: *Easton morog és nyög, miközben elviszik.*

EASTON: Tizenkét halott. Sose találják meg. Sose... *(Csend)*

MAINWARING: Látod, fiam! Ha csak felerészben volnék az az ember, aki voltam, akkor elsülyeszténém őt, a hajójával és a legénységével együtt. Tizenöt évvel ezelőtt...

JOHN: Igen, uram.

MAINWARING: Á. Magam is törvényen kívüli vagyok és ez a... ez az alak, amelyik most ment ki a kabinomból – örök szegyenemre – az egyik társam. És a történelem sem fogja másképp feljegyezni, mert a kalóz az csak kalóz, örült gazfickó a gazfickók között. Mit gondolsz, fiú, a történelemkönyvek vajon feljegyzik az emberi lelkiismeret küzdelmeit?

JOHN: Amennyire tudom, uram, nem.

MAINWARING: *(Némi dühvel, de keserűen)* Amennyire tudod, nem. Hát akkor mit jegyeznek fel?

JOHN: Engedelmével, uram, az ember cselekedeteit.

MAINWARING: A cselekedeteit, hm. A tetteik alapján fogják őket ismerni. A hazám adós nekem a megélhetéssel, ezért a tengerekből csikarom ki úgy, ahogy én jónak látom. Ez talán rossz dolog? *(Csend)* Ez talán rossz dolog?

JOHN: Én... nem kezeskedhetem az ön lelkiismeretéért, uram.

MAINWARING: Nem. Persze, hogy nem. Mindenesetre, amikor a könyvem megjelenik, fiam, talán kapok annyit a kalóztörténetekért, hogy azzal visszavonulhatok. *(Felnevet)* Ez aztán az irónia.

- HANG: *Ajtónyitás*
- JOHNSTON: Kapitány úr! Easton a hajóján van, uram. Most bontanak vitorlát, szélirányba tartanak.
- MAINWARING: *(Kizökken az előbbi hangulatból)* Rendben van. Máris megyek, Johnston. Milyen szelünk van?
- JOHNSTON: Frissítő szél északkelet felől, uram. Úgy tűnik, jó szél.
- MAINWARING: Jól van. Vonjanak fel annyi vitorlát, amennyit csak lehet! Menjünk innen tisztább levegőre. Ha ez a szél megmarad, még a hónap vége előtt meg kell látnunk St. John's-t... feltéve, hogy senki sem próbálja utunkat állni...
(elúszik a hangja)
- JOHN: Ahogy teltek-múltak a napok és közeledtünk St. John's felé, egyre többször gondoltam apámra. Ezeken a vizeken hajózott utolsó útján. Ha bármilyen részletet meg akartam tudni halálának körülményeiről, akkor egészen biztos St. John's az a hely, ahol ilyen információt találhatok. Mialatt a hosszú utazás vége felé közeledtünk, lelki szemeim előtt szinte már láttam a várost, mert a légénység nagy része izgatottan beszélni kezdett róla.
Azt mondták, hogy nagyon népes város, amelyben a kereskedők hatalmas házai egészen a vízpartig húzódtak, és a város nyugati vége szinte teljes egészében egy csodálatos kert, tele gyümölcsökkel és vadvirágokkal. Ugyanakkor azt is elmondták nekem, hogy St. John's-ban nem a törvény uralkodik, hanem halászberekek, akik kineveztek egy admirálist, akinek a ténykedései félelemben tartották a telepeseket, és senki másnak nem védelmezte az érdekeit, csak a sajátját és az Angliából időnként odaérkező halászokét. Az elmondásokból úgy tűnt, furcsa keveréke ez a jónak és a rossznak, amelyben a rosszé volt a vezető szerep, amint azt magam is tapasztaltam a hamarosan bekövetkező rémálomban.
Állandóan egy Stevens nevű banditáról beszéltek, és még ma sem tudom ezt a nevet gyűlölet nélkül kimondani... A tengerszoros felé lavíroztunk, amikor először megláttam...
(Elúszik a hangja)
- ŐRSZEM: Vitorla elől, uram, St. John's-ból jön.
- MAINWARING: Ágyúval felszerelt kétárbocsnak tűnik. Ez bizonyára az admirális lesz. *(Csend)*
- KIABÁLÓ HANG: Hahó! Hahó! Devoni Kobzos! Mi dolgoz itt?
- MAINWARING: *(Kiabálva)* Az én dolgom csak én rám tartozik. *(Johnstonnak)* Ez Stevens, Mr. Johnston. Ez a söpredék még mindig él. Van egy kis adósságunk, amit le kell vele rendeznünk... a fiú nevében is, ha igaz az, amit hallottam.
(Kiabálva) Támadásra felkészülni!
- HANG: *Az alsóbb fedélzeteken megismétlik a parancsokat*
- MÁSODTISZTEK: Nyissátok ki az ágyúcsőréseket!
Oltsátok el azt a tüzet, lusta disznók!

- HANG: *Kötélsuhogás. Fájdalom kiáltás. Különböző helyekről kiabálják, hogy „Puskaport! Puskaport!”
Sok szaladgáló láb hangja hallatszik.*
- MÁSODTISZT: Kanócokat meggyújtani!
- MAINWARING: John! John Hodgson!
- JOHN: Igen, uram.
- MAINWARING: Mindjárt átesel a tűzkeresztségen. Vidd fel a karabélyodat az árboctartó kötelekre és próbáld meg lepuffantani a kapitányukat, amikor egymás mellé érünk, ha tüzelni kezdenének ránk.
- JOHN: De uram...
- MAINWARING: Szavamat adom rá, John, hogy ennek a kétárbocosnak a kapitánya többszörös gyilkos. Az ő törvénye a bristoli bordélyházak törvénye. Na, mozgás, vagy Istenemre mondom, vasra veretlek, amíg a kikötőben tartózkodunk.
- JOHN: Igen, uram. Vagyis értettem, uram. *(Elszalad)*
- JOHNSTON: Gondolja, uram, hogy ez okos dolog?
- MAINWARING: Kifogásolja a parancsaimat, Mr. Johnston?
- JOHNSTON: Nem, uram.
- STEVENS: *(Még messziről)* Devoni Kobzos! Mi dolgod itt? Mit akartok St. John's-ban?
- MAINWARING: Már mondtam, hogy az én dolgom csak rám tartozik.
- STEVENS: Mi a rakomány?
- MAINWARING: Utoljára mondom... az én dolgom rám tartozik.
- STEVENS: (most már mikrofonközelségben) A rakomány és a készlet tíz százalékát kérem, különben nem jutsz át a tengerszoroson.
- MAINWARING: Menj az utamból, különben a csontjaidtól fehér lesz a víz, Stevens.
- STEVENS: Figyelmeztetlek...
- HANG: *Hirtelen kilőtt golyó süvítése hallatszik. Csattanás. Sebesültek jajkiáltásai.*
- MAINWARING: *(Dühödten)* A gazember. És még egyezkedtünk. Mindenki a helyére! Hajó fordul!
- HANG: *A parancsokat megismétlik a fedélzetközökben.
Hangos és gyors kiáltások hallatszanak:
„Húzd meg! Lassan! Óvatosan! Gyerünk, fiúk! Most egy kicsit megropogtatjuk! A kikötőben van rum és sok nő. Gyerünk! Állj, elég!”
(Mindez nagyon gyorsan történik)*
- JOHNSTON: Közeledik, uram!
- MAINWARING: *(Most már higgadt)* Amint egyvonalba érünk, adja ki a parancsot a tüzelésre, Mr. Johnston!
Össztüzet az árbocokra!
- JOHNSTON: *(Kiabálva)* Addig ne lőjeteK, amíg egy vonalba nem érünk! Tölts! Össztűz!

- (*Csend, csak a tenger zaja hallatszik*)
- JOHNSTON: Jön a hullám, uram. Most visszahúzóódik.
(*Kiabálva*) Tűz! (*Megismélik a parancsot*)
- HANG: *Ágyúdörgés. Egy hang azt kiáltja, hogy „Mindenkinek saját parancsra!”, aztán elszórt ágyúlövések zaja.*
- JOHNSTON: (*Kiabálva*) A főárboc ledőlt, uram! A vitorlák is leszakadtak. Hátrafelé sodródik.
- MAINWARING: (*Higgadtan*) Látom, Mr. Johnston.
- EGY HANG: Meggyulladt.
- HANG: *Hangos üdvívalgás a fedélzetközökből*
- MAINWARING: Azt hiszem, ennyi elég lesz. Adja ki a parancsot, hogy hagyják abba, Mr. Johnston!
- JOHNSTON: Tüzet szüntess!
- MAINWARING: Tegyen róla, hogy ott elől eltakarítsák azt a roncsot.
- JOHNSTON: Értettem, uram.
- MAINWARING: Úgy látom, jól ég. Ez minden bizonnyal lefoglalja Mr. Stevenst egy darabig, amíg végigmegyünk a tengerszoroson. Kibontott csúcvitorlakkal fogom elfoglalni, Mr. Johnston.
- JOHNSTON: Igen, uram.
- MAINWARING: Á, itt vagy, fiú. Rálőttél?
- JOHN: Öö... nem, uram. Átesett a korláton, amikor ledőlt a vitorlázat.
- MAINWARING: Kár. Jobbra, kormányos! Átveszem én a kormányt. (*Elúszik a hangja, majd a parancsnoki hídon folytatja*)
Na, látod, fiú, ez St. John's.
- JOHN: Csodálatos kikötő, uram. Nézze csak a hajóállományt...
- MAINWARING: Mintha a fél világ itt lenne. (*Hirtelen*) Mr. Johnston! Az nem egy hadihajó ott, az a háromfedélzetű?
- JOHNSTON: De, igen, uram. Bristolban hallottam róla. Valakit ide küldtek, hogy felállítson egy haditengerészeti hadbírótságot, azt hiszem.
- MAINWARING: Az ördög vigye a bíróságot! Miféle bíróság az, amelyik engedi, hogy az ilyen Stevens-féle gazember uralkodjon mások felett?
(*Kárörvendően felnevet*) El tudok képzelni egy olyan varázslatot, hogy magam is törvényhozó vagyok. Eszembe jutnak azok az idők, amikor a koronát szolgáltam. Legyen szíves tizennégy üdvölvést leadni, Mr. Johnston!
- JOHNSTON: (*Kiabálva*) Jobboldali ágyúk! Üdvölvés!
- HANG: *A parancsot megismélik a fedélzetközökben. Üdvölvések*
- JOHN: Az egész város kint van, hogy üdvözöljön bennünket, uram. Tele van a rakpart.

- MAINWARING: Ez nem feltétlenül jelenti azt, fiam, hogy barátságos lesz az üdvözlés. De ez engem nem nagyon érdekel. Az én szememnek kedvesebbek a hajóik és a rakományuk. Nézd meg – portugál, francia, spanyol –, több fa úszkál itt, mint amennyi az Újerdőben van. Mr. Johnston!
- JOHNSTON: Igen, uram!
- MAINWARING: Gyűjtse össze a legénységet hátul! Végrehajtjuk a tervünket, még mielőtt elengedjük őket a városba.
Ó, John! (*Elgondolkodva*) Te szállj partra, és fürkészd át a várost! Biztos vagyok benne, hogy sok érdekes dologra fogsz bukkanni.
De fegyverkezz fel, végy magadhoz egy pisztolyt, hallod?
- JOHN: Értettem, uram!
- MAINWARING: Nekünk bőségesen akad dolgunk, amíg te oda leszel... (*Felnevet, elúszik a hangja*)
- JOHN: Nem tudom, hogy mi ösztökélt annyira, de attól a pillanattól fogva, hogy betettem a lábam a városba, kétségbeesetten próbáltam megtudni valamit apámról. Szinte olyan volt, mintha valami külső erő kényszerített volna, mintha apám szelleme igazságért kiáltott volna, igazságért, bár hogy milyen okból, azt nem tudtam volna megmondani. Ahogy jártam a tengerparti kocsmákat és boltokat, kutatásom már-már lidércnyomássá változott...
- HANG: *Kocsmái mulatozás zaja*
- JOHN: Elnézést, uram...
- EGY HANG: Mit akarsz, fiacskám? Nőt...
- HANG: *Harsány nevetés*
- JOHN: Apám felől érdeklődök, uram. Azt mondták, hogy eltűnt...
- EGY HANG: Nem te vagy az egyetlen, cimborá. Sokan keresik az apjukat egész életükben, igaz, fiúk?
- HANG: *Hangos nevetés*
- JOHN: (*Kétségbeesetten*) Ő volt a Fecske nevű hajó kapitánya, uram... négy évvel ezelőtt. A hajó valahol itt a közelben tűnt el... elsodorta egy nagy vihar.
- EGY HANG: Minket is, fiú, mindenkit a nagy viharok sodornak el.
- HANG: *Hátborzongató nevetés.*
John hangja – „Az apám felől érdeklődök” – ötször-hatszor hallatszik lárma és nevetések közepette, miközben különféle hangok válaszolnak rá egyre gyorsuló tempóban.
„Itt ugyan nem, fiú.”
„Sose hallottam róla.”
„Fecske – nem, Fecske nem volt.”
„Apa? Milyen apa?”
„Látta valaki az apját? ... Látta valaki az apját? ... Látta valaki az apját?”

Csend. Rohanó léptek. John sír. Abbahagyja. John meghúz egy kézi csengőt. Ajtónyitás.

- KERESKEDŐ: Tessék! Ki az? Ki maga, ha? Ó, egy fiú. Csak egy fiú. Gyere be, no, gyere!
- JOHN: *(Még mindig feldúltan)* Elnézést kérek, uram. Apám utolsó napjairól szeretnék megtudni valamit. Azt szeretném tudni, hogy...
- KERESKEDŐ: Óvatosnak kell lenni manapság. Kalózkod, rablók, mindenféle csirkefogók vannak. Én már öregszem. Nem vehetek már magamra több bajt vagy veszteséget, mint annak idején.
- JOHN: *(Csöknyösen)* Uram, azt szeretném tudni, hogy hallott-e valaha egy Fecske nevű hajóról? A kapitánya Sir Ralph Hodgson volt. Először Lord Gilberttel jött ide, uram, talán órá még emlékszik?
- KERESKEDŐ: Hm, Gilbert? Ó, igen, emlékszem. Emlékszem arra a napra, amikor megjött, és arra, hogy mit csinált, bár ezt a legtöbben már elfelejtették. Felvonta a zászlót, miközben háromszáz karabély csöve tátongott velünk szemben. Tudod, nem akarták.
- JOHN: Igen, uram. Akkor az apámra is emlékszik, nagyon magas volt, majdnem két méter...
- KERESKEDŐ: *(Belefeledkezve saját gondolataiba)* Az az átkozott Stevens, még akkor fiatal volt, egy pokolból szabadult tigrisfajzat. Megpróbálta eltorlaszolni a kikötőt. Aztán amikor ez nem sikerült, mindenkit leitatott, hogy zúrjavart keltsen, és tönkretegyék az ünnepi ceremóniát. De az öreg Gilbert lord volt, és ráadásul keresztény úriember...
- JOHN: Akkor az én apám is ott volt, uram. Emlékeznie kell rá, kérem, kérem, próbáljon meg emlékezni...
- KERESKEDŐ: Ó, annyi arc volt ott, fiam. Én már öreg vagyok. Már akkor sem voltam fiatal. Öreg fejjel az ember bajban van a nevekkel, a dátumokkal meg az arcokkal... csak a nehéz napokra emlékszik. Én emlékszem arra a napra, nagyon jól emlékszem... Stevensnek volt a legnagyobb véreskezűekből álló bandája, mindenki félt tőle, és mindenki fizetett neki. Számára nem létezett más jog, mint a maga saját vad törvénye, és ma sem létezik. Csak az ital törvénye, fiam, a tűzé, a kötél és a fegyveré. De az öreg Gilbert senkitől sem félt. „A királynő zászlója lobogni fog” – ordította. Ott állt a tengerparton, körös-körül kötelek, háló és rothadó halak, a matrózai pedig három sorban sorakoztak föl mögötte. „Térdeljete le!” – kiabálta – „Hajtsatok térdet Istennek és a királynőtöknek!” – Stevens pénzén lerészegedve, vad kiáltások közepette, tántorogva özönlöttek ki a kocsmából, még nők is, fiam, olyan keresztényhez nem méltó erkölcsstelen külsőben, amelyet még sose láttál. Jöttek csoszogva és lökdösődve a rakpartra, egyenesen a tengerészhez, miközben hadonásztak az üvegeikkel, és még magát Sir Humphreyt is taszigálták...
- KERESKEDŐ: *(Egy pillanatig magában sóhajtozik, aztán folytatja)* De sem ő, sem az emberei nem mozdultak. Ő ott állt hajlíthatatlanul és büszkén a megvesztegetett csőcselék között, akiket elhallgattatott kérlelhetetlen akaratereje és a mögötte ál-

ló emberek feszes fegyelmezettsége, akik az ő akaratának és a hatalmas Királynő még nagyobb hatalmának szolgálói voltak. A lenge öltözékben magukat illegető asszonyok zavarba jöttek, üstöküket verve visszahőköltek. Aztán tíz perc múlva, miközben sem ő, sem az emberei meg sem moccantak, megismételte a parancsát a hatalmas, néma tömegnek. S akkor, és csakis akkor, parancsot adott az uralkodónak kijáró üdvözlésre; a mögötte álló matrózok az égre emelték puskáikat és a tömeg feje fölé tüzeltek. A sortűz visszhangja elhalt a hegyek között, aztán újra csend lett...

- JOHN: *(Visszafogottan izgatottsága ellenére)* Bizonyára csodálatos volt.
- KERESKEDŐ: Csodálatos? Igen, az volt. Éveken át vártunk, mindazok, akik házat építettünk, kereskedtünk, akik megszerettük ezt a zord földet. De egészen addig úgy tűnt, mintha az lenne a sorsunk, hogy úgy kezeljenek bennünket, mint valami gonosz pogány törzset, amelyet csak kifosztani, kirabolni lehet, de a koronának sosem lesz része... *(Sóhajt)* De ő meghalt. Vízbe fúlt, amikor hazafelé tartott innen, és úgy tűnik, mintha a reményeink is vízbe fúltak volna vele. No, Stevens aztán megbosszulta magát Gilbert egyik tisztjén, évekkel később, és alkirályi tisztviselőnek sem volt annyi hatalma, hogy bármit tehetett volna ellene...
- JOHN: Megbosszulta magát... Vajon az apámmal is történt valami... amikor visszajött...
- KERESKEDŐ: Az apáddal? Azt mondtad, hogy visszajött?
- JOHN: Azt nem tudom, hogy itt jártak-e, uram. Virginiába készült egy új települést létrehozni, de a hajó egy nagy viharban eltűnt. Fecske volt a neve, uram...
- KERESKEDŐ: A Fecske! Szentisten! Szentisten... De hogy én mennyi ostobaságot össze tudok hordani! Hány éves vagy te, fiú?
- JOHN: Uram, elég idős vagyok már ahhoz, hogy rossz hírt halljak, mert látom az arcán, hogy amit tud, az nem jó dolog.
- KERESKEDŐ: Igen, azt hiszem, jogod van hozzá. Bár nem sok haszna van...
- JOHN: *(Méltóságteljesen)* Igen, jogom van hozzá, kérem, mondja el, amit tud.
- KERESKEDŐ: Bevánszorgott az öbölbe, a csónakjai vontatták. Már mint a Fecske, fiam. Aznap reggel a rakparton voltam. A főárboca odaveszett, a felső fedélzete félig beszakadt, úgy nézett ki, mint egy kísértethajó.
- (Csend)*
- JOHN: Folytassa, kérem. Folytassa.
- KERESKEDŐ: Stevens ment a fogadásukra. Az apád... mert bizonyára ő volt az, fiam, segítséget és élelmet kért. Stevens felismerte. És nemet mondott neki. Az apád ismét kérte a segítséget, Jakab király nevében. Stevens, aki részeg volt, nevetett és a gazfickóival lemészárolta az egész legénységet, akiket legyengített az éhség és a kimerültség. Az apádat, fiam, élve fogták el...
- JOHN: Élve...
- (Csend)*

- JOHN: Még él? *(Ez csak nagyon halvány reménysugár és tisztában van vele)*
- KERESKEDŐ: Légy bátor, fiam! Légy bátor! Keresztül vonszolták a városon – lánkra verve. Stevens pedig ordított: „Ezt tesszük a gyarmatosítókkal! Ennyit ér Anglia hatalma!” Ó, milyen szánalmas volt! De mit tehattünk volna? Apád viszont, akit összeverték, megsebesítettek, és az utca porában vonszoltak, kemény hangon csak azt kiabálta: „Éljen a király! Éljenek a hűséges alattvalói!” Ettől Stevens feldühödött, és visszavitte apádat a hajóroncsra.
- JOHN: Igen.
(Csend)
- JOHN: Kérem! Tudnom kell mindent.
- KERESKEDŐ: Felakasztotta saját hajója törött vitorlarúdjára. Az apád bátor ember volt, fiú. Sose hátrált meg.
- JOHN: *(Magának, félig fuldokolva a dühtől és a bánattól)* Sir Harry tudta. Ezért küldött fel engem az árbocmerekvítő kötelekre... Ő tudta...
(Kirohan)
- KERESKEDŐ: Fiam. *(Kiabálva)* Fiam, gyere vissza! Ne csinálj ostobaságot! Gyere vissza...
(Elúszik a hangja)
- JOHN: Mi történik...
- EGY HANG: Ez Mainwaring. Minden hajót elfoglal a kikötőben...
- JOHN: De a hadihajó...
- EGY HANG: Ott van a tengerszorosban, látod? Bizonyára felszállt rá és felvitte a legénységét.
- JOHN: *(Magában)* Szóval ezért akart eltávolítani. Már kezdem érteni. Értem...
- HANG: *Evezőcsapások hangja*
- JOHN: Mi ez? Nem, az lehetetlen! Biztosan megszökött valamelyik csónakkal...
- STEVENS HANGJA: Hé! Te!
- HANG: *Az evező csapások egyre hangosabbak.*
- STEVENS HANGJA: Fiú! Te ott! Kapd el ezt a kötelet!
- HANG: *Az evezők leállnak. Csend. Az ágyútűz hangja is elhal.*
- STEVENS: Hallottad, te méla fajankó? Kapd el ezt a kötelet és kössél ki bennünket!
- JOHN: *(Rettenetes nyugalommal)* A maga neve Stevens?
- STEVENS: Az. És ezt mindenki tudja. Mi az ördög van veled? Fogd ezt a kötelet, mielőtt a hátadra csapnék vele...
- JOHN: Az én nevem Hodgson. John Hodgson. Az én apám volt a Fecske kapitánya.
- STEVENS: A Fecske! Micsoda! Ide figyelj, kölyök! Mi a fenét csinálsz? Tedd el azt a pisztolyt, mielőtt még kárt teszel magadban, különben Istenemre mondom, hogy...

- HANG: *Stevens fájdalmasan felordít. John újra tölt és újra lő. Evezőcsapások és remült kiáltások Stevens cimborái részéről, ahogy sietve eltávolodnak. Kemény léptek zaja.*
- JOHNSTON: Hé! Mi az ördögöt csinálsz, John fiam?
- JOHN: Megölte az apámat. Ő ölte meg az apámat.
- JOHNSTON: *(Gúnyosan)* Többet már nem fog ölni, fiú. Megfizetted az adósságodat. Add ide a pisztolyt! Úgy. A kapitány küldött utánad. Végeztünk. Elfoglaltuk a kikötőt és mindent, ami benne van, beleértve Őfelsége kapitányát, Whitbourne-t is...
- JOHN: Maguk mind egyformák. Maguk sem jobbak, mint ő volt. Gyilkolnak és rabolnak. Engedjen el...
- JOHNSTON: Na, nyugi, fiú! Ne ütögesd a jó öreg Johnstont! Mit gondolsz, mit fog csinálni a hithű Jakab, amikor újra háborút kezd? Ellenünk fog fordulni, majd meglátod. Ezért gyakorolunk, és ez az egyetlen módja annak, hogy ki ne essünk a gyakorlatból. Lehet, hogy Sir Harry kalóz, de nem gyilkos, és ezt te is tudod. Na, gyere velem, John, gyere! Sir Richard Whitbourne vár téged vacsorára... már ha képes lesz abbahagyni a káromkodást annyi időre, hogy megegye... *(Elúszik a hangja)*
- JOHN: Ezután az esemény után néhány napig nagyon feldúlt voltam. Úgy éreztem, hogy Stevens megölésével – az indíték ellenére –, magam is majdnem olyan lettem, mint ő volt. Levert voltam, és csak azt kívántam, hogy bárcsak otthon lehetnék és édesanyámmal törődhetnék. Sir Harry, aki megértette lelkiállapotomat, nagyon kedves volt, és Sir Richardnak elmagyarázta a körülményeimet. Ez a zsémbes, öreg úriember, Sir Richard, miután felbőszült méltóságát a jó bánásmód és a tisztelet lecsillapította, szintén kedves volt hozzám. Nem tudtam megérteni, hogy tudnak olyan jól kijönni egymással ő meg Sir Harry – a törvény őre és a törvénytisztelő. Arra gondoltam, hogy talán azért van így, mert minden tengerészben van valami a kalózból is. De még ennél is lesújtóbb volt az a tény, hogy Sir Richard – felfegyverkezett hajójával –, meg sem kísérelte, hogy megakadályozza az ilyen aljas kereskedelmi admirálisok uralmát a városban. Egy-két hétre elhagytuk St. John's-t, a zsákmánnyal megrakodva, és éppen a Grand Banks néven ismert területen hajóztunk, Sir Harry pedig azt igyekezett elhatározni, hogy mi legyen a kincssel és a vendégével, amikor a látóhatáron feltűnt a válasz minden problémánkra. De ezzel már előre siettem a történettel. Egy nap a kapitányom és Sir Richard szemmel láthatóan jó hangulatától felbuzdulva megemlékeztem néhány dolgot, amelyek gondolkodóba ejtettek...
- HANG: *Beúszik: A két férfi nyugodtan beszélget és nevetgél, amikor közbeszól.*
- JOHN: Én ezt nem értem, Sir Richard.
- SIR RICHARD: Mit nem értesz, fiam?
- JOHN: Bocsásson meg, hogy megkérdezem, uram, de hogyan engedhette meg, hogy olyan gazemberek, mint... Stevens... uralkodjanak St. John's-ban, amikor éppen magának kellett volna irányítania a várost?

- MAINWARING: *(Nevetve)* Ez veszélyes beszéd, fiú. Sir Richard ennél kevesebért is levágatta már mások fülét.
- SIR RICHARD: Meg tudom érteni a fiú zavarodottságát, Harry. Ez politikai kérdés, John. Tiszta politika. Az én kötelességem az volt, hogy megvédjem a nyári halászokat, az ördög vigye el őket, a törvényes telepesekkel szemben...
- JOHN: De hiszen ez nevetséges. Mi a helyzet Sir Humphrey Gilberttel? És John Guy gyarmatosításával Cuypers Cove-nál?
- SIR RICHARD: Tőkeérdekeltség, fiú. A Bristoli Vállalkozók Vállalatának és a Londoni Kereskedőknek befolyásos barátai vannak a király közelében. Mit gondolsz, kit érdekel egy maroknyi telepes érdekeinek védelme, egy ilyen földön, amikor óriási személyes vagyonokról van szó? Ez a sziget nem olyan, mint azok a nagy települések Maine-ben vagy Virginiában, azok hosszú távú tervek, és onnan a kezek benyúlnak majd a hatalmas rejtőző kontinensre, ahol meg nem álmodott kincseket tárnak fel. De Új-Fundland! Ez egy kopár szikla egyetlen hatalmas, halászatra alkalmas víztömeg közepén, ahol a világból érkező halászflokták a ragadozók, és bárki, aki a sziklán él, idegen és veszélyes, mert ő azért halászik, hogy megéljen belőle, míg a többiek azért, hogy haszonra tegyenek szert.
- MAINWARING: Jól mondta, Sir Richard. Eleinte én is olyanféleképpen gondolkodtam, mint ez a fiú, ami csak azt mutatja, hogy milyen régóta elszoktam már attól, hogy hogyan mennek otthon a dolgok.
- SIR RICHARD: Nekem már elegendő van ebből az átkozott politizálásból. Én a haditengerészet tagja vagyok, Harry, vén tengeri róka, aki lázongó csőcselékhez van szokva. A tisztességes embereknek pedig, akik el akarják tartani a családjukat, és akiknek szükségük van a törvény védelmére – mint például neked, fiú –, azoknak a puskához kell folyamodniuk. Az igazságnak ez az egyetlen formája létezik Új-Fundlandon.
- MAINWARING: Az igazságnak ez az egyetlen formája létezik egyáltalán.
- SIR RICHARD: Így van. Magát vagy felakasztják, Sir Harry, vagy lelövik. Mert törvényen kívül helyezte magát. *(Felnevet)* No és ha kegyelmet kérnék magának, akkor mit csinálna?
- MAINWARING: Mit csinálnék? Hát Sir Richard, képviselő lennék, mert a parlament az egyetlen hely, ahol egy lelkiismeretlen ember nyugodtan ülhet, és még meg is dicsérik érte.
- SIR RICHARD: *(Nevetve)* Ezt jól mondta. De komolyra fordítva a szót, Harry, egy ideje tüzetesebben figyelem magát. Maga tökéletesen meg van elégedve ezzel az egészszel, igaz? És a parlament nem magának való hely, mert ott meg a szárazföldi kalózok ellen küzdene, és nem sok megbecsülést szerezne vele...
- MAINWARING: Én pedig magát figyelem tüzetesebben, Richard, és átkozott legyek, ha nem az az érzésem, hogy jobban tetszik magának a kalózkodás, mint az, amikor szelíd rendőrkutya volt...
- ŐRSZEM: Hajó! Hajó a láthatáron!

(*Mindannyian kirohannak a kabinból*)

- JOHNSTON: Egy tucát vagy még több is, uram, ott a széliránnyal ellentétes oldalon.
- MAINWARING: Különös vitorlázat. Maga szerint miféle hajók ezek, Johnston?
- SIR RICHARD: Megmondom én! Törökök, vagyis mók.
- MAINWARING: A mór kalózok! Elég messze eljöttek otthonról. Vajon mit akarnak itt?
- ŐRSZEM: Hajó! Hajó előttünk, uram!
- MAINWARING: Szent Kristóf! A tenger tele van velük.
- JOHNSTON: Ezeket könnyű azonosítani, uram. Ezek halászhajók.
- SIR RICHARD: A flotta. Ez a mi flottánk.
- MAINWARING: A mi flottánk, Sir Richard?
- SIR RICHARD: Az új-fundlandi halászflootta, Harry. Szent Isten! Már értem, mire készülnek azok a pogányok. A törökök arra várnak, hogy szétcincálják a halászokat.
- MAINWARING: Az gyilkosság lesz.
- SIR RICHARD: Gyilkosság bizony. Harry, tennie kell valamit!
- MAINWARING: Nekem? Ne felejtse el, hogy én törvényen kívüli vagyok. Az én embereim zsákmányért hajóznak, nem pedig hősködésből. Azért vannak a tengeren, mert nincsenek otthonaik, és mert otthon nem vár rájuk semmi. Miért harcolnának egy olyan királyért és hazáért, amely, ha tehetné, felakasztaná őket?
- SIR RICHARD: Ezek keresztények, ember. Talán rosszak, de mégiscsak keresztények. Nem engedheti, hogy azok a vademberek nekik essenek. Családjaik és feleségeik várják őket a rakparton.
- MAINWARING: Egy pár perccel ezelőtt nem ilyen hangon beszélt, Richard.
- SIR RICHARD: Ezek nem Stevens-féle emberek. Még csak nem is nyári halászok. Plymouthban, Brixhamben, Bristolban szálltak vízre... a Lizard-foknál egymásba kapcsolódtak, és így együtt indultak el, hogy ne legyenek egyedül. Becsületes emberek, és senkinek sem ártanának.
- MAINWARING: Én nem vagyok jótékonyági intézmény, Richard. Nem kérhetem arra az embereimet, hogy kockáztassák az életüket a semmiért.
- SIR RICHARD: Nem hiszek magának.
- ŐRSZEM: A törökök még több vitorlát bontanak, uram. Közelednek.
- HANG: *Csend. A tenger hullámainak zaja.*
- SIR RICHARD: (*Hevesen*) Mainwaring! Mainwaring! A fenébe, ember, próbáljon megfeledekezni az elvekről! Itt a lehetőség a küzdelemre. Akkor hadd harcoljak én! (*Csend*)
- MAINWARING: (*Hirtelen elneveti magát*) Sir Richard! Mit tanácsol, hogyan fogjunk el tizenhét hajót?
- SIR RICHARD: Szent Kristófra mondom, maga meg tudja tenni, magának sikerülni fog. (*Elűszik a hangja*)
- JOHN: Még a beszélgetésük alatt vastag ködréteg ereszkedett alá, és semmit sem lehetett látni. Sir Richard el volt ragadtatva. Ez volt az egyetlen lehetőség arra,

magyarázta Mainwaringnak, hogy teljesen szétkeressük a törököket. Mr. Johnstonnal együtt haditanácsot tartottunk Sir Harry kabinjában...

(Beúszik a hangjuk)

SIR RICHARD: Helyes, Harry. A hajón van bőségesen szurok, kender meg olaj...

MAINWARING: Igen, van.

SIR RICHARD: Jól van. Akkor úgy fogjuk csinálni, hogy azt higgyék, maga az ördög jött el őket meglátogatni.

MAINWARING: Rendben van, Mr. Johnston, először is mindenki készítsen kenderlabdacsokat, aztán jól itassák át szurokkal.

JOHNSTON: Igenis, uram.

SIR RICHARD: Két, bebugyolált evezőkkel ellátott csónak indul először az olajhordókkal...

JOHNSTON: Már elnézését kérem, uram, de mi lesz, ha feltámad a szél?

MAINWARING: Hát akkor, Johnston, majd a puszta kezünkkel verekszünk meg velük.

SIR RICHARD: A tenger olyan, mint az üveg, Mr. Johnston. Én ismerem ezeket a vizeket. Legalább három óránk van, és ha azonnal cselekszünk, akkor mi tudjuk meglepni az ellenfelet.

MAINWARING: Azért csak ellenőrizzük még egyszer a részleteket, Sir Richard.

SIR RICHARD: Helyes. Először: Meg kell találni a flottájukat. Ez nem lesz túl nehéz. Mielőtt leszállt a köd, elég jól láttuk őket, és ugyanúgy megálltak, mint mi, és elég közel is vannak egymáshoz. Az első két csónak egy lehetőleg minél nagyobb olajgyűrűt von köréjük.

MAINWARING: Ne felejtse el, Mr. Johnston, hogy alapvetően fontos a csend. Őlje meg az első embert, aki köhög.

SIR RICHARD: Ifjú John! Benne volnál egy kis utazásban?

JOHN: Ó, igen, uram.

SIR RICHARD: Akkor jöhetsz velem a harmadik csónakban. Mi fogjuk vinni a tűzlabdákat.

MAINWARING: Az összes kenderlabdacsot fűzzék fel egy hasonlóképpen kezelt kötélre, Mr. Johnston.

SIR RICHARD: Mi szépen rárajuk őket az olajra, és amikor az utolsót is odahelyeztük, gyűjtésük meg.

MAINWARING: Magának meg gyorsan el kell onnan jönnie, Richard. Ha észreveszik az első fellobbanást, talán még marad annyi idejük, hogy egy-két golyót maga felé irányítsanak.

SIR RICHARD: Miattam ne aggódjon, Harry...

MAINWARING: Én nem maga miatt aggódom, maga vén kötekedő. Hanem a fiú miatt. Inkább néznék szembe egy turbános törökkel, mint az ő anyjával, ha netán valami történne vele.

SIR RICHARD: Nem lesz semmi baja, igaz, John?

Helyes. Nos, akkor most már pontosan tudja, hogy mire készülünk, Mr. Johnston.

JOHNSTON: Igenis, uram. Elkészítettem az anyagokat és kiválasztom a csónakok legénységét, uram.

MAINWARING: Ó, még egy utolsó dolog. Én tüzet nyitattok a fényre három perccel azután, hogy a tűzgyűrű elkészült. Akkorra mindnyájuknak el kell onnan tűnniük, mert nem tudok felelősséget vállalni a következményekért.

JOHNSTON: Rendben van, uram.

SIR RICHARD: *(Ordítva)* Hé, ember, mit áll ott? Gyerünk, csinálja... *(Elúszik a hangja)*

HANG: *Parancsnoki híd. Tompa evezőcsapások. Egy fűzfásípon keleti dallamot játszanak.*

SIR RICHARD: *(Suttogva)* Jó lenne, ha abbahagynák ezt a zenebonát. Idegesíti az embereket.

JOHN: Egy kicsit hátborzongató ebben a ködben, Sir Richard. Olyan, mintha minden oldalról jönne a hang.

SIR RICHARD: A köd szokott ilyen trükköket csinálni, fiú. De most az egyszer nem bánom. Ez segít elvégezni a munkánkat. Na, kezd engedni azt a kötelet, én pedig kirakosgatom a kendert... *(Halk csobbanás)* Egy... *(Még mindig suttogva)* Húzzátok, legények, húzzátok, de csendben! Kettő... *(Csobbanás)* Engedd, John fiam! Nem érünk rá egész éjszaka ezt csinálni. Három... *(csobbanás)*

JOHN: Az olaj nem mozdul, Sir Richard...

SIR RICHARD: Úgy van. Ha szerencsénk van, ezek az ördögfajzatok belesodródnak és úgy fognak égni, mint a tűzifa... Rajta, fiúk... gyorsabban... gyorsabban...

Parancsnoki híd

JOHN: Sir Richard! Nézze! Majdnem rámentünk az egyikre. Ott van.

SIR RICHARD: Nyugi, fiú, legalább huszonöt méterre van tőlünk. Jól van. Sodródnak az olajgyűrű felé. Most pedig a kanócot... Gyújtsuk meg...

HANG: *Sistergés. Hirtelen lángra lobban minden.*

SIR RICHARD: *(Kiabálva)* Rendben van. Most pedig nyomás innen, húzzátok teljes erővel. Pontosan a török kardok meg a mi golyóink között vagyunk. Húzzátok...

HANG: *Gyors evezőcsapások nagy hanggal. Zavaros kiáltások, a zene elhallgat, a lángok ropogó hangja. Aztán lövés süvítő hangja, majd hangos csobbanás.*

SIR RICHARD: Szent isten, Harry, majdnem megpörkölted a szakállamat. A legénységednek jót tenne egy kis tűzértségi oktatás. Rajta, fiúk, el innen...

HANG: *A csatazaj teljesen felerősödik, aztán elhal. Erős szélfújás. Háborgó tenger hangja.*

MAINWARING: Nos, Richard, ezeket elkergettük.

SIR RICHARD: Igen. Ez a szélvihar meg szétvitte a roncsaikat a szélrózsa minden irányába. Milyen eredménnyel zártunk, Mr. Johnston?

- JOHNSTON: Nyolc elégett, uram. A legjobbak elmenekültek, de legtöbbjüket találat érte. Amikor feltámadt ez a délkeleti szél, attól rögtön beléjük kaptak a lángok.
- MAINWARING: Igen. A tűz éppen annyi ideig tartott, hogy elvégezze a dolgát.
- SIR RICHARD: Mondhatom, Harry, hogy átkozottul közel juttattál engem egy pogány paradicsomhoz velük együtt.
- MAINWARING: Hát, ha olyan rossz volt az irányzékod, Richard, hogy éppen a tűzvonalba kormányoztál, akkor mit vársz...
- SIR RICHARD: Még hogy a tűzvonalba kormányoztam, te... te...
- HANG: *Mainwaring és John nevetnek, végül Sir Richard is csatlakozik a nevetéshez.*
- SIR RICHARD: Átkozott legyenek, ha ez nem ér meg egy kegyelmet. Én megszerzem neked, Harry.
- MAINWARING: És mit csinálnék veled, ha megkapnám? És mit fognak csinálni az embereim?
- SIR RICHARD: Ők nem fognak kétségbe esni. Újra hajóra fognak szállni, akár kapnak kegyelmet, akár nem, akár törvényesen, akár nem. De te, te szabad lehetsz. Vegyél magadnak egy birtokot... és élj tisztességesen! Addig rendben van, amíg az ember fiatal, Harry, de egy nap a magad nevelte fiatal gazfickók kétségbe vonják az ítéletedet, és te már nem leszel elég erős ahhoz, hogy kézben tartsd őket. Ha mi nem akasztunk fel, akkor majd ők teszik meg.
- MAINWARING: Hát talán igazad van. Na és veled mi lesz John? Mit fogsz csinálni, ha hazaviszlek Angliába?
- JOHN: Meg kell győződnöm arról, hogy édesanyám jól van-e, mielőtt bármit tennék, Sir Harry.
- SIR RICHARD: Elmondod neki, ami apáddal történt, John?
- JOHN: Nem, uram. Ő azt hiszi, hogy apám a tengerbe veszett. Azt hiszem, neki így jobb.
- MAINWARING: Igen. Az apád büszke lenne rád, John. De ezek után már nem maradsz otthon?
- JOHN: Nem, uram. Beállok a haditengerészethez.
- SIR RICHARD: Helyesen teszed, fiam. Nekem még most is vannak barátaim. Majd adok neked egy ajánló levelet az admirális egyik lordjához. Gondoskodunk neked egy jó kis kiképzésről, majd meglátod... *(Elúszik a hangja)*
- JOHN: Sir Harry kegyelmet kapott, és vett magának egy szép kis birtokot Kentben. Sir Richard jó kapcsolatainak köszönhetően kineveztek Őfelsége egyik hadihajójára. Amikor hazaértem, édesanyám egészséges volt, csak egy kicsit szomorúság, és gyorsan öregedett. Nyári estéken gyakran le-lejárt a rakpartra, és ott állt, szeméit takarva, és nyugat felé fordulva nézte a nyílt tengert. Arról beszélt, hogy követi apámat...
Mostanában van egy másik furcsa érzésem is. Mégpedig az, hogy egy nap én is követni fogom, és talán Új-Fundlandon fogok letelepedni. Sok dolog van, amit érdemes lenne ott csinálni. Addig pedig a tengerek még mindig tele vannak kalózzokkal, és egy becsületes embernek nehéz az az élet. Ha egy gazembert elfognak, kettő áll a helyébe, hogy háborgassák a tengert és a partmenti elszige-

telt falvakat. Lehet, hogy Sir Harrynek volt igaza. Csak egy háború tudja igazán tisztázni a hűségünket, és csak a lelkiismeret hangja tudja elfogni a kalózokat, ahogy az szerinte vele történt. Mint könyvének utolsó oldalán mondta...

(Elúszik a hangja)

MAINWARING: „...hogyan fogjunk kalózt? El lehet sülyeszteni, ha el tudod fogni, de az a valószínűbb, hogy előbb ő fog elsülyeszteni téged, mert neki több a veszíteni valója. Meg lehet próbálni megvesztegetni, de erre nagyon csekély esély van, mert amit felajánlanak neki, az valószínűleg nem lesz annyi, mint amennyit zsákmányolni remél. Fel lehet neki ajánlani a kegyelmet, de akkor nyögnie és szenvednie kell a törvények, a megkötések és az alantas egyezségek miatt – a felajánlott szabadság nem más számára, mint szobafogság.

Nem, a lelkiismeretét kell megpiszkálni, mert semmi más nem rombolja a féktelen akaratot, a lázadó szellemet, a szabad ember képzeletének vad száguldását...

Csak egyszer kell megpiszkálni a lelkiismeretét, és akkor minden háborgása egyénivé válik, minden harca lelki harc lesz, és minden vadsága kimerül a szeme forgatásában. A napjait üde sétákkal fogja tölteni, miközben a mögötte sétáló hölgyek, mint csengő hangú madarak, kedvesen szólongatják...

Vége

Fordította: SAFFKÓ PÉTER

